

ก้าวต่อไปของกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว The Next Step of the Law on Protection of Domestic Violence Victims

สุภัทสร ภูเจริญศิลป์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

ภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ระยะเวลาหนึ่ง ได้พบปัญหาหลายประการ นำไปสู่การเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. จากการศึกษา ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวพบหลายประเด็นที่น่าพิจารณา ซึ่งในที่นี้จะยกขึ้นมาพิจารณาสามประเด็น คือ การให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่อาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือที่พักอาศัยนั้น เป็นของผู้กระทำหรือผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายในสถานทีนั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเกินสมควรหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าไม่เกินสมควร เนื่องจากกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ แม้จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำ แต่ประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคล ประเด็นต่อมากรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ ควรพิจารณาการอื่น ๆ ในการคุ้มครองเพิ่มเติมหรือไม่ พบว่าควรพิจารณาการอื่นเพิ่มเติม เช่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนคืนการให้ ด้วยเหตุที่ผู้รับการให้ได้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้ให้ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ และประเด็สุดท้าย การกำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่แจ้ง บทบัญญัติที่ให้แจ้งนี้เพียงพอแล้วหรือไม่ที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่ายังไม่เพียงพอ รัฐควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการให้ความรู้และจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการกระทำความรุนแรงในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว, ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง, การคุ้มครองสวัสดิภาพ

Abstract

After enforcement of the Protection of Domestic Violence Victims Act B.E. 2550 for a period, there have been several problems found. Therefore, public sector strives to solve them by proposing of the Drafting Welfare Protection of Person in the Family Act B.E. There are considerable issues uncovered from studying such drafting act. In this paper, it is going to raise three significant issues to study. First, according to the drafting act, the court shall have the power to prescribe for prohibiting person who commits domestic violence entering or moving out of the dwelling or residence, even though that person is the owner or has the legal right on it. This empowerment should be considered whether it is unreasonable affecting to the right and liberty of such person as the owner or not? This study finds out that it is reasonable because this drafting act was done for the sake of public benefit which has an advantage over individual benefit. Next issue, when victim of domestic violence is an elderly person, should there be any other additional protection measures to the drafting act? It recommends that the following measure should be added, i.e., the court shall have the power to order to revoke the gift because the donee commits domestic violence against the elderly donor. Finally, any person who witnesses or knows the act of domestic violence shall notify the competent officers, but there is no provision of any punishment or measure for the person who does not act as prescribed by this drafting act. Is the provision regarding to the notification sufficient for raising awareness of everyone to take parts of this solution together? It shows that this issue is not

fulfilled. Public sector should continually co- operate with all sectors nationwide to provide knowledge and raise the campaign, “anti-domestic violence”.

Keywords: domestic violence, victims of violence, welfare protection

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม แต่มีความสำคัญที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป หากสถาบันครอบครัวเข้มแข็งย่อมนำไปสู่สังคมที่สงบสุข ก้าวหน้า และมั่นคง แต่หากสถาบันครอบครัวอ่อนแอ ย่อมส่งผลกระทบต่อในทางลบไปถึงสังคมและประเทศชาติด้วยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอคือปัญหาความรุนแรงในครอบครัว รัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว วิธีหนึ่งในการแก้ไขคือการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ออกบังคับใช้ เมื่อบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ไประยะหนึ่งได้พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาวัณย์ศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สวตริ สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ, 2557, หน้า (1)) จนนำไปสู่การแก้ไขโดยการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. บทความนี้ขอเสนอข้อนำพิจารณาบางประเด็นจากร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว

ความหมายของ “ความรุนแรงในครอบครัว”

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ดังนี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะ ที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่

ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีขอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท”

ศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์ ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ดังนี้ “เป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น หรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายให้ผู้อื่นบาดเจ็บ หรือข่มขู่ว่าจะทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น การใช้กำลังบังคับ กักขัง หน่วงเหนี่ยว และการรุกรานสิทธิหรือเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งการปล่อยปละละเลยไม่ให้การดูแลเอาใจใส่ในด้านปัจจัยสี่และการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย เป็นต้น” (รณชัย คงสกนธ์ และสมพร โชติวิทย์ธารากร, 2561, หน้า 10)

รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัวนั้นอาจเกิดขึ้นได้ทั้งความรุนแรงต่อคู่สมรส ความรุนแรงต่อเด็กหรือการทารุณกรรมเด็ก และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ โดยรูปแบบของความรุนแรงอาจจำแนกได้ดังนี้ (สุดสงวน สุธีสร, 2551)

- ความรุนแรงต่อคู่สมรส คือ การทำร้ายจิตใจ การมุ่งจะทำร้ายร่างกาย การทำร้ายร่างกาย
- ความรุนแรงต่อเด็กหรือการทารุณกรรมเด็ก คือ การทารุณทางร่างกาย การทารุณทางจิตใจ การปล่อยปละละเลยทางร่างกายไม่เลี้ยงดูอย่างพอเพียง การทารุณทางเพศ
- ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ คือ ทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจหรืออารมณ์ ทางการเงิน การทอดทิ้ง

การแก้ไขปัญหโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำหรือผู้ที่ถูกระทำไม่ว่าจะเป็นเพศ วัย ชนชาติ ศาสนาใด มีการศึกษา มีสถานะอยู่ในชนชั้นใดของสังคมก็ตาม ปัจจุบันปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการใช้ความรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน ด้านสังคมแวดล้อม เช่น การติดสารเสพติด การเผยแพร่สื่อลามกต่าง ๆ ล้วนทวีความรุนแรงขึ้นต่อเนื่องมาโดยตลอด

เนื่องจากการแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว เช่น กำหนดให้

- การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดทางอาญา แต่เป็นความผิดอันยอมความได้ อีกทั้งหากการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความได้

- ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

- ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและศาล ที่จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามที่จำเป็นและสมควร

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นั้นปรากฏว่ายังมีปัญหาทั้งในด้านการใช้การตีความข้อกฎหมายและปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตาลักษณะ ออรุ้งโรจน์, อัครวิวัฒน์ เลาว์ณศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สาวตรี สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ, 2557, หน้า (1)) จนได้นำไปสู่การจัดทำเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

เมื่อพบว่าเกิดปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 หลายประการจึงเกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (เดิม)) ได้จัดให้มีการสัมมนารับฟังความคิดเห็นและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การปรับปรุงด้านกฎหมายด้วยการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงาน โดยมีหลักการและเหตุผลดังปรากฏในร่างพระราชบัญญัตินี้

หลักการ ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เหตุผล เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หลายประการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ การบำบัดฟื้นฟู และวิธีปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาละเอียดอ่อนและซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิดที่มีโอกาสในการกระทำ ความรุนแรงหรือกระทำผิดซ้ำได้ ประกอบกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสงบสุข การรักษาความสัมพันธ์อันดีของบุคคลในครอบครัว และการให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม จึงสมควรนำมาตราการทางสังคมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การคุ้มครองป้องกัน และการเยียวยาบำบัดฟื้นฟู มาใช้ในการแก้ไขปัญหาคือบุคคลในครอบครัว แยกต่างหากจากการใช้มาตรการทางอาญา ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม อันสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิบุคคลในครอบครัวจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2561)

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จึงมีผลเป็นการยกเลิกความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว จัดให้มีคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ ให้มีศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ให้มีการรับรองศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน อีกทั้งยังกำหนดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวในเรื่องต่าง ๆ เช่น

1. ให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวของบุคลากรในสังกัดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

2. ให้กรมประสานงานและส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชน นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวของบุคลากรในสังกัด

นอกจากจะมีการกำหนดการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพไว้หลายประการ เช่น

1. กรณีเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ กระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ควบคู่ไปกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

2. ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ เช่น

- (1) ห้ามเสพสุรา สิ่งเสพติดให้โทษ

- (2) ห้ามเข้าใกล้หรือเข้าไปอยู่ในที่อาศัย

หรือครัวเรือนที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่อาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือครัวเรือนนั้นจะเป็นของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ภายในกำหนดเวลาตามที่เห็นควร

(3) ห้ามติดตามรังควาญยังสถานที่ทำงาน หรือประกอบอาชีพ หรือการใช้ชีวิตส่วนตัวของผู้ถูกรังควาญด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้รวมถึงการคุกคามติดตาม การสะกดรอย การถ่ายภาพ การโทรศัพท์ การส่งข้อความ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ภายในกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร

(4) ให้ย้ายออกไปจากที่พักอาศัย อาคาร หรือสถานที่ใด ๆ ซึ่งผู้รังควาญทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกรังควาญด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ครอบครองหรือพักอาศัยอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้นั้นจะมีสิทธิตามกฎหมายหรือได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากอาคารหรือสถานที่นั้นหรือไม่ก็ตาม

(5) กรณีที่ผู้รังควาญทำความรุนแรงในครอบครัวได้กระทำต่อเด็กที่ตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ศาลอาจมีคำสั่งถอนอำนาจปกครองผู้รังควาญทำความรุนแรงในครอบครัวเสียทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือห้ามติดต่อเด็กนั้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ตามระยะเวลาที่เห็นสมควรกำหนด

3. เมื่อผู้รังควาญได้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพของศาลครบถ้วนแล้ว และผู้รังควาญถูกดำเนินคดีอาญา ให้ความผิดนั้นมีผลดังนี้

(1) ให้ถือว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าการรังควาญทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอาญาที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกไม่เกินสองปี

(2) ในความผิดที่มีโทษทางอาญาอื่นนอกจากที่กำหนดใน (1) ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญารับฟังผลการปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพดังกล่าว เพื่อรอกการลงอาญาหรือรอกการกำหนดโทษตามมาตรา 56 หรือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(3) ในคดีอาญาที่มีลักษณะเป็นความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งผู้รังควาญได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากตนเองถูกรังควาญซ้ำเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนเป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อจิตใจ

อย่างรุนแรง ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะลงโทษผู้รังควาญนั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษตามมาตรา 56 หรือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญาก็ได้

จากมาตรการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้มุ่งหมายลงโทษผู้รังควาญทำความรุนแรงในครอบครัว หากแต่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกรังควาญด้วยความรุนแรงเป็นสำคัญ ด้วยมาตรการคุ้มครองที่หลากหลาย บางมาตรการจะพบได้ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เป็นต้น (มาตลาक्षण ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาวัฒนศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สวตริ สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ, 2557)

ข้อนำพิจารณา (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังคงมีประเด็นที่นำพิจารณาเพิ่มเติมหลายประเด็น ในที่นี้จะหยิบยกขึ้นมาเพียงสามประเด็น

ประเด็นแรก การให้ศาลที่มีอำนาจสั่งห้ามผู้รังควาญทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่ออาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่ออาศัยหรือที่พักอาศัยนั้นจะเป็นของผู้รังควาญหรือผู้รังควาญมีสิทธิตามกฎหมายในสถานที่นั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้รังควาญในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเกินสมควรหรือไม่

แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รับรองให้เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินของตนได้ แต่เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 32 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว อีกทั้งห้าม

กระทำการอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิดังกล่าว แต่ก็มีข้อยกเว้นคืออาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ มาตรา 37 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในทรัพย์สิน ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม ให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงการบำบัดฟื้นฟู และเยียวยา ผู้ถูกกระทำดังกล่าว

การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามดังกล่าวข้างต้น เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว คุ้มครองป้องกันมิให้เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ถูกใช้ความรุนแรง ทั้งยังเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากความรุนแรงใน

ครอบครัวก่อให้เกิดปัญหาสังคมและส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ ดังนั้นเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิส่วนบุคคลแล้วประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่า

ประเด็นที่สอง กรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ ควรมาตรการคุ้มครองอื่นใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่

ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในปี พ.ศ. 2559 มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 16.5 ของประชากรทั้งหมด มีการคาดประมาณว่าในปี พ.ศ. 2562 จะมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยเด็ก (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560, หน้า 23-24) นับเป็นสถานการณ์ที่น่ากังวล หากเราไม่มีมาตรการในการคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เมื่อพิจารณาช่วงอายุของผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากปัญหาของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวตามแบบ ค.ร. 6 (ดูข้อมูลตัวเลขจากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงช่วงอายุของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากความรุนแรงในครอบครัว ตามแบบ ค.ร. 6 ปี 2556 - 2559

ช่วงอายุ	2556		2557		2558		2559	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี (เด็ก)	168	18.80	156	20.10	174	19.60	116	16.20
18 - 30 ปี (เยาวชน)	180	20.10	175	22.50	183	20.60	142	19.83
31- 40 ปี (วัยทำงาน)	187	20.90	178	22.90	170	19.14	168	23.46
41- 50 ปี (วัยทำงาน)	140	15.70	123	15.80	153	17.22	133	18.58
51- 60 ปี (วัยทำงาน)	59	6.60	46	5.90	61	6.87	71	9.92
61 ปีขึ้นไป (ผู้สูงอายุ)	49	5.50	46	5.90	93	10.48	86	12.01
ไม่ระบุอายุ	111	12.40	53	6.90	54	6.09	-	-
รวม	894	100	777	100	888	100	716	100

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556 - 2559

จะเห็นได้ว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2559 ช่วงอายุของผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากความรุนแรงในครอบครัว ตามแบบ คร. 6 ปี พ.ศ. 2556 มีร้อยละ 5.50 (สำนักงาน กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2557, หน้า 37) ปี พ.ศ. 2557 มีร้อยละ 5.90 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558, หน้า 37) ปี พ.ศ. 2558 มีร้อยละ 10.48 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2559, หน้า 42) ขณะที่ปี พ.ศ. 2559 มีมากถึงร้อยละ 12.01 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560, หน้า 44) แสดงให้เห็น แนวโน้มการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อ ผู้สูงอายุน่าจะมีปรากฏมากขึ้น ประกอบกับการ เพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ เราจึงควรให้ ความสำคัญต่อการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวที่ เป็นผู้สูงอายุให้มากกว่าที่เป็นอยู่

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพ บุคคลในครอบครัว พ.ศ. ได้คำนึงถึง ผู้ถูกระทำที่เป็นเด็กและสตรี เช่น กล่าวถึงกรณี ที่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กระทำต่อเด็ก ที่ตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ว่าศาลอาจมีคำสั่ง ถอนอำนาจปกครองผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวเสียทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือห้าม ติดต่อกับเด็กนั้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ตาม ระยะเวลาที่เห็นสมควรกำหนด การนำเรื่องการ คุ้มครองภรรยาที่สามีทำร้ายและได้ฆ่าสามี โดย ภรรยาอยู่ในกลุ่มอาการของภรรยาที่ถูกทำร้าย (Battered Wife Syndrome) คือ กรณีที่ผู้กระทำ ได้กระทำความผิดอันเนื่องจากตนเองถูกระทำซึ่ง เป็นระยะเวลาอันยาวนานจนเป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อ จิตใจอย่างรุนแรง (Sureeshine Phollawan, 2015, P. 4) มาพิจารณาปรับใช้ เป็นต้น แต่ไม่ได้ กำหนดถึงกรณีผู้ถูกระทำเป็นผู้สูงอายุไว้ โดยเฉพาะ ซึ่งการกระทำ ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ เป็นปัญหาสำคัญเช่นเดียวกับการกระทำ ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของครอบครัว ให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และ คุ้มครอง ป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงต้อง ให้การบำบัด ฟื้นฟู และเยียวยา ผู้ถูกระทำ ดังกล่าว

แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แต่การคุ้มครองผู้สูงอายุตาม พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจำกัดในลักษณะสังคม สงเคราะห์ (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.), 2557, หน้า 23) ส่วนกฎหมายฉบับอื่น ๆ มิได้ให้ ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ แม้บทบัญญัติในประมวล กฎหมายอาญาบางมาตราจะกล่าวถึงผู้สูงอายุ เช่น มาตรา 398 กระทำทารุณต่อเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือ คนชรา เป็นต้น แต่บทบัญญัติดังกล่าวมุ่งลงโทษ ผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อ ผู้สูงอายุนั้น นอกจากกระทำด้วยการละเลย ทอดทิ้ง กระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ แล้ว ยังมีการกระทำโดยการเอาเปรียบด้าน ทรัพย์สิน เช่น การที่บุตรหลานยืมสิ่งของผู้สูงอายุ ไปแล้วไม่คืนให้ หรือกรณีพ่อแม่สูงอายุได้แบ่งและ มอบทรัพย์สินแก่ลูกหมดเรียบร้อยแล้ว และลูกไม่ พึงประสงค์ให้อยู่ในบ้าน ผู้สูงอายุจึงต้องมาอยู่ ณ สถานสงเคราะห์คนชรา (จิราพร เกศพิชญวัฒนา และ สุวิณี วิวัฒนวานิช, 2552, หน้า 4-24)

ในกรณีที่ผู้สูงอายุได้โอนกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินของตนด้วยการให้โดยเสน่หาแก่บุคคลใน ครอบครัว แล้วในเวลาต่อมาผู้รับการให้ได้กระทำ ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุที่เป็นผู้ให้ หากผู้ให้ ประสงค์จะเรียกทรัพย์สินนั้นคืน ในบางกรณีผู้ให้ อาจไม่สามารถถอนคืนการให้ได้ เนื่องจากประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 ได้กำหนด เหตุแห่งการถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติ เนรคุณไว้เพียง 3 กรณีเท่านั้น คือ

1. ผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาญาอย่างร้ายแรง ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ
2. ผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือ
3. ผู้รับได้บอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้ และผู้รับยังสามารถที่จะให้ได้

ถ้าไม่เข้ากรณีใดกรณีหนึ่งใน 3 กรณีดังกล่าว ผู้ให้จะไม่สามารถเรียกทรัพย์สินที่ให้คืนจากผู้รับได้ การกระทำความรุนแรงในครอบครัวบางกรณีอาจไม่เข้าเหตุแห่งการถอนคืนการให้ เช่น บิดาซึ่งเป็นผู้สูงอายุยกที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่บุตรโดยเสน่หา ต่อมาบุตรกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อบิดาโดยประทุษร้ายบิดา หากเป็นความผิดฐานอาญาที่ไม่ร้ายแรง การกระทำของบุตรนั้นก็ไม่เข้าเหตุประพฤติเนรคุณตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 บิดาจึงถอนคืนการให้ไม่ได้

ดังนั้นจึงขอเสนอให้กำหนดมาตรการคุ้มครองเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ หากผู้ให้ที่เป็นผู้สูงอายุถูกผู้รับกระทำความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ผู้ให้สามารถถอนคืนการให้นั้นได้ อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้แก่วัยชราให้แก่วัยชราที่ถูกรังแก อีกทั้งเป็นหลักประกันในชีวิตของผู้สูงอายุที่ถูกรังแกให้ได้อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้ยังอาจช่วยยับยั้งไม่ให้มีกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากเกรงว่าอาจถูกถอนคืนการให้

ประเด็นที่สาม การกำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่กระทำตาม บทบัญญัติที่ให้แจ้งนี้เพียงพอแล้วหรือไม่ที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. กำหนดว่า ผู้ใดพบ

เห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม หรือศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

จะเห็นได้ว่าในร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แต่เพียงเท่านั้น หากผู้พบเห็นหรือทราบนั้นไม่แจ้ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่แจ้งนั้น การที่มีได้กำหนดโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่มีได้กระทำตามนั้นเป็นการเหมาะสมแล้ว เนื่องจากหากมีการกำหนดโทษจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ประชาชนจนเกินควร ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในมาตรา 5 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่กระทำ การตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ต้องแจ้ง แม้จะมีได้มีบทลงโทษว่าหากผู้มีหน้าที่นี้ไม่กระทำตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะต้องรับโทษอย่างไร แต่ก็แสดงความหมายโดยนัยให้เข้าใจได้ว่า ปัญหาเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องรับรู้และเข้ามาช่วยกันแก้ไข

ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจนปัจจุบัน ซึ่งเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้วนั้น แต่จากการศึกษาวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัวไทยพบว่า วิธีการแก้ไขปัญหานี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ความอดทน ร้อยละ 74.3 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ร้อยละ 82.6 โดยเหตุผลอันดับแรกคือรู้สึกเป็นเรื่องส่วนตัว สูงถึง ร้อยละ 87.1 (พวงทอง เครือมังกกร, อุไร บุรณพิเชษฐ และอุมาภรณ์ อุตมทรัพย์กุล

, 2561, หน้า 115)

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ยังมีคนเป็นจำนวนมากที่มีทัศนคติว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เมื่อเป็นเรื่องส่วนตัวผู้ถูกระงับจึงปกปิดเรื่อง ไม่ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ขณะที่บุคคลอื่นมักไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับ แสดงให้เห็นว่าความพยายามกว่า 10 ปี ยังไม่บรรลุเจตนารมณ์ ดังนั้น (ร่าง)พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ที่กำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ น่าจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในสังคมไทยที่เชื่อว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวนี้ไม่สามารถบรรลุผลได้ด้วยวิถีทางของกฎหมายเพียงอย่างเดียว

บทสรุปและเสนอแนะ

ปัญหาการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสำคัญที่ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อครอบครัวเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย มีความพยายามใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและคุ้มครองผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาเป็นเวลานาน ล่าสุดมีการเสนอ (ร่าง)พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีประเด็นที่น่าพิจารณาบางประการ ดังนี้

ประเด็นแรก การให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่อาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือที่พักอาศัยนั้นจะเป็นของผู้กระทำหรือผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายในสถานที่นั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้แม้จะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่ประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคล

ประเด็นที่สอง หากผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงเป็นผู้สูงอายุควรมีมาตรการอื่นในการคุ้มครองเพิ่มเติม จึงขอเสนอให้เพิ่มมาตรการที่ศาลมีอำนาจสั่งถอนคืนการให้ ด้วยเหตุที่ผู้รับได้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้ให้ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ

ประเด็นที่สาม การจะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว ไม่สามารถทำได้โดยวิถีทางของกฎหมายเพียงอย่างเดียว การออกกฎหมายที่ไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ที่มีได้ปฏิบัติตามควรต้องมีการดำเนินการทางสังคมประการอื่นควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รัฐควรเร่งร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปลูกฝังและปรับทัศนคติตั้งแต่วัยเด็ก ควรจัดกิจกรรมรณรงค์การไม่เห็นด้วย ไม่เพิกเฉย และไม่กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนทั่วไปตระหนักว่า ความรุนแรงในครอบครัวมิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันแก้ไข เพื่อความสงบสุขของครอบครัวและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2558). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว
สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2557. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561, จาก
http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d012859-01.pdf
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว
สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2558. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561, จาก
http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d120859-06.pdf
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว
สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2559. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561, จาก
http://library.senate.go.th/document/mSubject/Ext78/78479_0001.PDF
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). ขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง
สวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม – 8 มิถุนายน 2560. ค้นเมื่อ
10 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.dwf.go.th/content/view/1336>
- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.). (2557). ปฏิรูปกฎหมายสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ : ร่าง พ.ร.บ.
คุ้มครองส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พ.ศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
ปฏิรูปกฎหมาย.
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา และ สุวิณี วิวัฒน์วานิช. (2552). รายงานฉบับสมบูรณ์ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุไทย:
การทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: เสนอต่อมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา
ผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). ค้นเมื่อ 12
พฤษภาคม 2561, จาก <http://thaitgri.org/?p=37285>
- พวงทอง เครือมังกร, อุไร บุรณพิเชษฐ และ อุมารณ์ อุดมทรัพย์ากุล. (2561). การศึกษาวิจัยความรุนแรงต่อ
ผู้หญิงและบุคคลในครอบครัวไทย. ใน สมพร โชติวิทย์ธารากร และรณชัย คงสกนธ์ (บรรณาธิการ),
องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. (91-118). กรุงเทพฯ: ศูนย์
จัดการความรุนแรงในครอบครัว.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาวัฒนศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สาวตรี สุขศรี และ อุมารณ์ ศรีสุทธิ.
(2557). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศเพื่อปรับปรุง
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: เสนอต่อ
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2560). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย
(มส.ผส.). ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2561, จาก <http://thaitgri.org/?p=38427>
- รณชัย คงสกนธ์ และ สมพร โชติวิทย์ธารากร. (2561). ความจำเป็นของข้อมูลในสถานการณ์ความรุนแรงต่อ
ผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. ใน สมพร โชติวิทย์ธารากร และ รณชัย คงสกนธ์ (บรรณาธิการ),
องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. 7-33. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการ
ความรู้ความรุนแรงในครอบครัว.

- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2557). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทย และตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561, จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d032658-03.pdf
- สุดสงวน สุธีสร. (2551). รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว. ใน รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม (บรรณาธิการ), ความรุนแรงในครอบครัว. (74-95). กรุงเทพฯ: หสน. สหประชาพาณิชย์.
- Sureeshine Phollawan. (2015). *Battered Wife Syndrome: Legal Proceedings in Thailand*. Ph.D. (Criminology, Justice Administration and Society) Mahidol University, Bangkok.